Írta: Gemer György
2014. október 26. vasárnap, 00:00 - Módosítás: 2014. október 26. vasárnap, 12:04

Visszaemlékezéseim 1956-ra
1. A szabadságharc napjai

1945 elején a Hunyadi Páncélos Hadosztály Sízászlóaljában teljesített rövid ausztriai frontszolgálat és az azt követő öt éves szovjet hadifogság keserves évei után, 1950 végén kerültem vissza a vörös uralom alatt lévő hazámba.

Lassan gördült át a vonat a határon, magunk mögött hagytuk a szöges drótkerítéseket és a magasba nyúló őrtornyokat. Megérkeztünk! Újra magyar földön voltunk, szeretett hazánkban. Örömünkben egymás kezét szorongattuk, és könnyes szemmel ölelgettük bajtársainkat, majd hirtelen rázendítettünk a himnuszra. Mikor e szavakat rebegte sírásra görbült ajkunk, hogy „megbűnhődte már e nép a múltat s jövendőt”, eszembe jutott történelmünk, melynek viharában hányszor voltunk leigázva idegen népek által, de mégis sikerült fennmaradnunk. Ezek a szavak, közös sorsunk és történelmünk kovácsolt most egybe minket.

Mikor a vonat teljes hosszában átért a magyar földre, hirtelen megállt. A szovjet határőrök végignézték az egész szerelvényt a kocsik alá búvva orosz emberek után kutatva, akik megunták a hazájukban való életet. Ezután az őrök felnyitották a vagon ajtaját és bekiabáltak azon:

- Doszvidania, vási prigyot! (Viszontlátásra, a tieitek jönnek).

A viszontlátást semmiképpen nem óhajtottuk velük, de elfogadtuk üdvözletüket és vártunk a fejleményekre. Két magyar géppisztolyos katona ugrott fel a vagonba és köszönés helyett így

kiáltottak ránk:

- Fogják be a pofájukat!

Egymásnak háttal a vagon közepére álltak és ránk szegezett géppisztolyaikat görcsösen markolva hideg, kifejezéstelen arccal bámultak a megnémult foglyokra. Mi a vagon fenekén ültünk a meglepetéstől lebénulva. Micsoda fogadtatás ez öt évig tartó rabság után a saját hazánkban? A katonák tányérsapkáján kék szalag és közepén az ötágú vörös csillag díszelgett, a magyar nemzeti színek helyett. Ez eléggé lehangoló látványnak tűnt. Később megtudtuk, hogy ezek a katonák a hírhedt ÁVH kötelékébe tartoztak és az állam megvédése volt a feladatuk. Nehéz volt megérteni, hogy a népi demokráciát miért kellett őrizni a néptől? Erre a kérdésre sosem kaptam választ. Viszont megértettük, miért utaztunk zárt vagonokban és rájöttünk arra, hogy saját hazánkban ellenségként fogadtak. A szovjetek amerikai nyomásnak engedve hazaszállítottak, de itthon nem számítottak ránk és nem tudtak velünk mit kezdeni. Ez volt az „Isten hozott” a saját hazánkban, amelyért egy pár évvel ezelőtt kész voltam meghalni. Szótlanul ültem, visszafojtott düh szorongatott és eszembe jutottak az öt évvel ezelőtt történtek, az „első szabad május Budapesten” átélt napjai.

Elindult a vonat és a bezárt ajtók mögött a két katona ránk szegezett géppisztolya és hideg tekintetük kísérte minden mozdulatunkat. Nem sok jót és szépet várhattam a hazámba visszatérve, mint ahogy azt az öreg jósnő öt évvel ezelőtt megmondta.

Szürkület borult a tájra, mikor a nyílt pályán megállt a vonat, mielőtt beért volna Nyíregyháza állomására. Őrzőink felnyitották az ajtókat és a reflektorfénytől szinte megvakítva, parancsukat követve, kiugráltunk a vagonokból, egyenesen a katonák által formált kordonba. Ennyi katona, csaholó farkaskutya és parancsot osztogató, szaladgáló tiszt még soha nem jött ki fogadtatásunkra. Elindult az őrökkel körülvett foglyok hosszú menetoszlopa és rátért a Sóstófürdőre vezető öreg jegenyesorra. Ezek az égig érő fák sok mindennek voltak szemtanúi életük során, de ilyet még nem láttak, az biztos! Mögöttünk is tízméterenként géppisztolyos katonák álltak, kik egy rövid parancsszóra készek voltak honfitársaikra lőni. Ránk sötétedett és hang nélkül meneteltünk a még sötétebbnek látszó jövő felé. Az ezerkétszáz főt számláló –nem kívánatos- „ellenséget” egy éjszakára ezen a fürdőhelyen szállásolták el. A lecsapolt

fürdőmedencébe szórt szalmán lett az ágyunk megvetve.

További sorsomat a Mosonyi utcai börtön rácsai, az állatvásár istállóiban, éhségben, bizonytalanságban eltöltött hónapjai, a rendőri felügyelet szabadságomat korlátozó rendeletei, majd a rabszolgaszerű munkaszolgálat megalázó megpróbáltatásainak sorozata jellemezte.

A legfontosabb emberi jogom, a szabadság érzete nélkül, állandó rettegésbe átélt évek után 1956. október huszonharmadikára virradtunk.

Az esti órákra összehívott sportgyűlésre voltam hivatalos. A zsíros kenyér helyett a gyárban befizetett ebédem elfogyasztása után Pestre vettem az irányt. Időm megengedte, hogy a belvárosban lévő sportirodába is látogatást tegyek, mielőtt a gyűlés kezdetét vette. Az irodán dolgozó kollégáim és ismerőseim az ebédidejükről visszatérve izgatottan számoltak be a Petőfi szobornál összegyűlt tüntetésről. Ebben az időben, mikor a kommunista terror a legnagyobb súllyal nehezedett az emberek életére és félelembe tartotta őket, nehéz volt hitelt adni ezeknek a híreknek. Valamiféle pontok felolvasására is sor került, ami a diákok követeléseit tartalmazta. Furcsa érzés fogott el és a szabadabb élet utáni vágy piciny szikrája gyúlt ki bennem, ahogy társaim a történetekre irányuló beszélgetését hallgattam. Aztán lassan elindultam a gyűlésre. A Bajcsy-Zsilinszky útra kiérve a meglepetéstől földbe gyökerezett a lábam. Nem akartam hinni a szemeimnek, mikor a sűrű sorokban hömpölygő emberáradatot megláttam. Felszabadult mosollyal, piros-fehér-zöld zászlókat lobogtatva –amikből ki volt vágva a kommunista embléma- vonultak el szemem előtt az emberek. A széles út légkörét a házak ablakaiból integetők mosolygó arca és a kitűzött nemzeti lobogók alatt hömpölygő tömeg olyan energiával töltötte be, hogy az minden járókelőt magával ragadott. Pillanatok alatt én is köztük voltam. Szívem a torkomban dobogott, mikor könnyekben úszó szemeimmel megláttam a velünk menetelő rendőrt, ki a sapkáján lévő vörös csillagot nemzetiszínű kokárdával cserélte fel. Micsoda felemelő érzés volt látni az emberek szabadság utáni vágyának ezen nagyszerű megnyilvánulását, érezni azt, hogy szabadságukért tettekre is képesek! Az örömtől és reményektől részegen, boldogan lépkedtem a tömegben, abban a hitben, hogy a nemzet megújhodása és függetlensége veszi ezzel kezdetét. Nem hittem volna akkor, hogy arra még négy évtizedet kell majd várnunk...

BUDAPEST
IVÁN KOVÁCS LÁSZLÓ
1930-1957

Írta: Gemer György
2014. október 26. vasárnap, 00:00 - Módosítás: 2014. október 26. vasárnap, 12:04

